

Stanowisko
Zarządu Związku Powiatów Polskich
w sprawie konieczności podjęcia przez rząd natychmiastowych
działań naprawczych w systemie ochrony zdrowia

Warszawa, 21 stycznia 2026 roku

Związek Powiatów Polskich z ogromnym zaskoczeniem przyjmuje aktualnie proponowane rozwiązania oszczędnościowe uderzające przede wszystkim w szpitale powiatowe, w szczególności:

- jednostronne przygotowywanie przez NFZ umów dla szpitali ryczałtowych na rok 2026 na poziomie istotnie niższym niż faktyczne wykonanie świadczeń w roku 2025;
- odstąpienie od realizacji programu „Dobry posiłek w szpitalu” powiązane z przerzuceniem kosztów sfinansowania wyższego standardu żywienia na szpitale;
- planowaną likwidację współczynników korygujących wycenę świadczeń dla najmniejszych szpitali;
- wielomiesięczne odwlekanie płatności za tzw. świadczenia nielimitowane.

Związek Powiatów Polskich podkreśla, że sytuacja wielu szpitali powiatowych jest krytyczna i nie są w stanie prawidłowo funkcjonować w proponowanych uwarunkowaniach. Można zakładać, że wymienione działania są ukrytą formą wymuszenia likwidacji bądź restrukturyzacji poszczególnych szpitali powiatowych. Trzeba mieć jednak świadomość, że podejście takie jest operacją bez znieczulenia na żywym organizmie; co więcej – operacją nie dotyczącą przyczyny choroby.

Obecna sytuacja szpitali powiatowych nie jest bowiem konsekwencją nieumiejętności ich prowadzenia, lecz dysfunkcji całego systemu, w szczególności:

- nieefektywnego funkcjonowania systemu podstawowej opieki zdrowotnej, co prowadzi do przeciążenia nocnej i świątecznej pomocy lekarskiej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i szpitalnych oddziałów ratunkowych;
- skonstruowania sieci szpitali i zasad jej funkcjonowania w sposób podporządkowany interesom finansów państwa, a nie interesom pacjentów;
- przedłużenia na nieograniczony czas rozwiązań przewidujących coroczny dynamiczny wzrost wynagrodzeń personelu medycznego, choć jego pensje osiągnęły już godny poziom;
- braku rozwiązań limitujących wysokość wynagrodzeń w ramach świadczeń finansowanych ze środków publicznych;

- niewłaściwej metodologii wyceny świadczeń przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji, co prowadzi z jednej strony do zbyt późnej waloryzacji wycen, a z drugiej strony do nieuzasadnionego zróżnicowania rentowności poszczególnych świadczeń, w szczególności utrzymywania świadczeń wysokodochodowych nieprzypadkowo prowadzonych przez podmioty prywatne;
- braku realnego wdrożenia do polskiego prawa wyroku Trybunału Konstytucyjnego uznającego za niekonstytucyjne przerzucenie na organy tworzące finansowych konsekwencji systemowego niedofinansowania świadczeń zdrowotnych;
- wiary polityków, że przy dynamicznym wzroście kosztów system jest w stanie funkcjonować bez adekwatnego poziomu składki zdrowotnej.

Obecnie proponowane działania nie dotyczą żadnego z wymienionych wyżej systemowych problemów.

Zaznaczyć należy, że Związek Powiatów Polskich dostrzegał narastający problem i w minionych latach konsekwentnie negatywnie opiniował rozwiązania pogarszające długoterminowo system ochrony zdrowia, w szczególności przeciwstawiał się:

- rozwiązaniom przerzucającym z budżetu państwa na Narodowy Fundusz Zdrowia finansowanie kolejnych kosztownych zadań;
- rozwiązaniom obniżającym wydajność składki zdrowotnej jako podstawowego źródła finansowania systemu ochrony zdrowia.

Związek Powiatów Polskich od lat wnosi również o oparcie systemu na funkcjonowaniu Lokalnych Centrów Zdrowia – umożliwiających racjonalizację wykorzystania zasobów systemu ochrony zdrowia.

Niestety poszczególne rządy bezrefleksyjnie nie wsłuchiwały się w głos samorządowych praktyków a w ślad za radami różnych grup interesu podążały ścieżką, która doprowadziła do obecnego kryzysu. Rozumiemy dzisiejszą polityczną pokusę udawania, że problemu nie ma – z nadzieją, że w ten sposób uda się dotrzeć do końca kadencji Parlamentu. Problem jednak w ten sposób nie zniknie, a jedynie jeszcze bardziej narośnie – ze szkodą dla obywateli. **Z tego względu wzywamy Premiera i podległą mu administrację rządową do podjęcia realnych działań naprawczych. Najwyższy czas skończyć z pozorowaniem działań.**

Związek Powiatów Polskich stwierdza, że realizacja obowiązku udzielania świadczeń zdrowotnych przez szpitale powiatowe w obecnym stanie prawnym, organizacyjnym i finansowym nieuchronnie prowadzi do narastania zadłużenia w skali niemożliwej do opanowania, a w konsekwencji do paraliżu funkcjonowania systemu na poziomie lokalnym. Jednocześnie w obecnych uwarunkowaniach realizacja programów naprawczych przez szpitale nie przyniesie rezultatu w postaci zapewnienia stabilnego i trwałego bezpieczeństwa zdrowotnego obywateli.

Rozumiejąc, że część działań naprawczych jest uzależniona od zmian ustawowych, a tym samym może napotkać na różne bariery. Wiele jednak działań wymaga albo tylko zmian aktów wykonawczych, albo wręcz stosowania już obowiązującego prawa. Dobrym przykładem jest tutaj koordynacja zmian strukturalnych na poziomie poszczególnych województw. Brak takiej koordynacji spowoduje, że ewentualne programy naprawcze będą realizowane wyłącznie z perspektywy poprawy kondycji finansowej podmiotów leczniczych, z pominięciem aspektu związanego z zapewnieniem równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.

Należy przypomnieć, że wojewodowie mają narzędzie w postaci wojewódzkich planów transformacji, które pozwala na realizację funkcji koordynacyjnej. Wojewódzkie plany

transformacji są ustalane przez nich w celu zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej w warunkach niezbędnej transformacji systemu.

Obecnie wojewódzkie plany transformacji nie pełnią roli określonej przez ustawodawcę z kilku przyczyn:

- zauważalny jest brak odpowiednich kadr na poziomie urzędów wojewódzkich, które posiadałyby wiedzę i doświadczenie w zakresie planowania strategicznego w sektorze ochrony zdrowia;
- opracowany w 2022 r. wzór wojewódzkiego planu transformacji w formie tabelarycznej nie pozwala w praktyce ocenić jaki jest stan wyjściowy w zakresie organizacji systemu ochrony zdrowia a jaki powinien być model docelowy do którego dane województwo powinno dążyć w perspektywie 5-letniej;
- nie są podejmowane na bieżąco prace w zakresie aktualizacji wojewódzkich planów transformacji; jedyne działania w tym obszarze, pod dużą presją czasową, były podejmowane w związku z koniecznością rozpisania konkursów finansowanych z KPO;
- z informacji przekazywanych z poszczególnych województw wynika, że wojewodowie zupełnie nie wykorzystują potencjału wojewódzkich rad do spraw potrzeb zdrowotnych, a wręcz marginalizują ich znaczenie (nie zwoływanie posiedzeń rady, przysyłanie projektów dokumentów do zaopiniowania w ostatniej chwili, nie przekazywanie członkom rady materiałów źródłowych, które mogłyby być pomocne w pracach rady).

Zmiana powyższej praktyki, oczywiście nie stanowi panaceum na wszystkie problemy, z jakimi będą mierzyć się szpitale wdrażając programy naprawcze, ale byłaby pierwszym, niezbędnym krokiem. Pozwoliłaby na uczynienie z wojewódzkich planów transformacji rzeczywistego a nie tylko pozornego narzędzia zarządczego w sektorze ochrony zdrowia. Pozwalałaby również uzasadnić racjonalność i słuszność, być może niepopularnych społecznie decyzji podejmowanych w ramach realizacji programów naprawczych.

Podkreślamy jednak, że będzie to jedynie pierwszy krok. Nawet pełne wdrożenie programów naprawczych w szpitalach powiatowych nie zlikwiduje systemowej luki finansowej, która będzie skutecznie niweczyć cele, jakie rzekomo mają zostać osiągnięte dzięki tym programom.

Związek Powiatów Polskich tradycyjnie deklaruje wolę współpracy przy poszukiwaniu optymalnych rozwiązań.

Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich
Andrzej Płonka